

An Vanraemdonck is studente Arabistiek in Leuven en nam onlangs deel aan een vredesmissie naar Irak. Twee weken lang bracht een delegatie van méér dan honderd Europeanen een bezoek aan Bagdad en Basra. An kon er met eigen ogen vaststellen welke de gevolgen zijn van het embargo dat nu al méér dan twaalf jaar tegen Irak geldt.

Hoe ben je ertoe gekomen om naar Irak te gaan?

An: De reis kwam er op initiatief van Geneeskunde voor de Derde Wereld, een Belgisch-Iraakse vriendschapsorganisatie en een Nederlands-Iraakse vriendschapsorganisatie. We werden er ontvangen door een Iraakse organisatie voor vriendschap en solidariteit. Het was in elk geval de bedoeling van de reis om solidariteit te betuigen met het Iraakse volk, in die zin dat we tegen het embargo tegen Irak zijn, tegen de sancties die er gelden en tegen de nieuwe oorlogsdreiging. Zelf beschouwde ik het als een vredes- en solidariteitsreis.

nze groep telde een honderd vijftien mensen, onder wie 20-tal Algerijnen, een 50-tal Belgen aangevuld met kleinere delegaties vanuit ver elk Europees land, zelfs iemand uit Canada en Nieuw-Zeeland. De meerderheid van de groep bestond uit journalisten en fotografen. Voor velen van hen was deze reis een uitgelezen kans om in Irak te geraken. En dat geldt ook voor mij. Laten we zeggen dat er vele onafhankelijke mensen deelnamen, die niet onmiddellijk met de initiatiefnemende organisaties verbonden waren. Iedereen had wel nog een bijkomende reden of project om deel te nemen. Ikzelf studeer Arabistiek, vandaar mijn interesse. Maar uiteraard ben ik ook tegen de imperialistische politiek van Amerika en Engeland. Door Irak te bezoeken overtreed je het embargo. Op die manier konden we met deze reis dus wel een proteststem laten horen.

Jullie wilden uit protest het embargo overtreden?

An: Jazeker, want het is duidelijk dat de sancties tegen Irak de politieke en economische belangen van Amerika moeten dienen. Irak heeft de op één na grootste oliereserve ter wereld. De VS wil maar al te graag daar een hun gunstig gezind regime aan de macht zien van wie ze belangrijke concessies kunnen loskrijgen. Politiek gezien is Irak één van de weinige landen die zich openlijk verzetten tegen hun imperialisme (weliswaar ook met hun eigen imperialistische aspiraties; Golfoorlog), op dat vlak is de motivatie voor een regimewissel ook duidelijk. Spijtig genoeg klinken de belangen van Amerika door in wat een onafhankelijke, supranationale organisatie zou moeten zijn: de Verenigde Naties. De Veiligheidsraad werkt maar al te goed mee. De doelstellingen van de sancties geformuleerd in de resoluties veranderen regelmatig. Aanvankelijk in de 661- resolutie van 1991 luidde het dat de doelstelling erin bestond om de massavernietigingswapens en de lange afstands-raketten te verwijderen of onschadelijk te maken. Met de goedkeuring van de "smart sanctions" in 1999, na de terugtrekking van de VN- wapeninspecteurs in december '98 en de daarop volgende bombardementen, werden die doelstellingen dan aangepast. Toen luidde het dat men preventief wilde verhinderen dat Irak in staat zou zijn tot het maken van massavernietigings-, chemische of biologische wapens, ... Begrijp je. Het is een zeer belangrijke nuance, ze zorgt ervoor dat de sancties tot in de eeuwigheid kunnen blijven duren. Het eigenlijke doel moge dus duidelijk zijn, het werd nog nooit expliciet vermeld tenzij door de recente oorlogstaal gesproken vanuit het Engels-Amerikaanse kamp.

Wat hebben jullie ginder zoal gedaan?

An: Wij hebben verschillende scholen bezocht in Bagdad en ook in Basra, middelbare scholen en lagere scholen. Er was een bezoek aan een van de universiteiten van Bagdad, we spraken met studenten. Ik sprak zelf met een jongen die voorzitter was van een internationale studentenorganisatie, actief in verschillende Arabische landen. Voorts bezochten we een tapijtenfabriek, verschillende ziekenhuizen in Badad en Basra, een Palestijns vluchtelingenkamp, vrouwenfederaties, een gebombardeerde burgerschuikelder,... In Basra gingen mensen naar

gebieden waar zowel met de oorlog tegen Iran als met de Golfoorlog zwaar slag werd geleverd. Basra ligt immers op een 30-tal kilometer van Iran en Koeweit. Er liggen daar nog steeds tanks met inslagen van kogels met verarmd uranium. Dit was voor verschillende mensen het hoofddoel van de reis; meer duidelijkheid krijgen over het gebruik en de gevolgen van dit verarmd uranium. We spraken met Nasr as-Sadoen, de hoofdredactrice van de Iraqi Daily, de belangrijkste Engelstalige krant. En natuurlijk kwamen we ook in contact met een aantal ministers. We spraken met een afgevaardigde van de Minister van Handel. De Minister van Gezondheidszorg bracht zelf een bezoek en ook de Vice Premier en de minister van Buitenlandse Zaken Tarek Aziz heeft een toespraak gegeven voor onze groep. De contacten werden geregeld door de organisatie die ons ginder ontving. In ons hotel waren er constant een tiental mensen aanwezig, vermoedelijk van het Ministerie voor Informatie, ook wel van de geheime dienst ongetwijfeld, al werd dat natuurlijk niet in zoveel woorden gezegd.

Maar hebben jullie ook met mensen gesproken die níét rechtstreeks verbonden waren met het regime van de Baathpartij?

An: De georganiseerde bezoeken verliepen via hen maar we hadden wel de kans om er alleen op uit te trekken. Ik bedoel dan in kleine groepen en niet met professionele camera's. In Basra zijn we bijvoorbeeld, onder begeleiding, naar een wijk getrokken en daar bij gezinnen op bezoek gegaan. We vroegen die mensen wat de gevolgen zijn van het embargo op hun dagelijks leven. De mannen van het ministerie van informatie beluisterden het gesprek mee. Om die reden was het toch wel moeilijk om echte en oprechte getuigenissen te kunnen opvangen. Ikzelf vond dit serieus frustrerend eigenlijk. Maar ook als je er zelf op uittrekt is het niet evident. Het is duidelijk dat de macht en controle van het staatsapparaat enorm is, illustratie daarvan zijn de alomtegenwoordige Sadamportretten. Langs de andere kant zit het land in een gemarginaliseerde positie en leeft het onder oorlogsdreiging. Kun je dan verwachten dat men ons de totale vrijheid zou geven en geen controlemaatregelen nemen? Of dat mensen tegen Europeanen waar ze eenmalig (of zelfs al was het 14 dagen lang) mee in contact komen volledig hun politieke grieven gaan uiten? Het zou alleen maar, volgens hen vermoed ik, de oorlogsdreiging rechtvaardigen.

Wat zijn jullie te weten gekomen over de gevolgen van het embargo

An: Vooral in ziekenhuizen en scholen merk je dat er een tekort is aan elementaire dingen. Een tekort aan medisch materiaal en zuurstof. Problematisch is vooral dat kleine wisselstukjes en dergelijke worden tegengehouden. Vaak met het argument dat er een dubbel gebruik van mogelijk is, dat het ook voor militaire doeleinden kan gebruikt worden. Zo werden bijvoorbeeld ambulances geweigerd, omdat ze thermosflessen bevatten, die dus volgens de Westerse controleurs ook voor militaire doeleinden zouden gebruikt kunnen worden. Op die wijze worden heel veel producten geweigerd, die de bevolking nochtans echt wel nodig zou hebben. Potloden bijvoorbeeld, die zouden ook één of andere gevaarlijke stof bevatten... Die tekorten komen vooral tot uiting in scholen en ziekenhuizen. Op straat merk je veel minder van het embargo. In Bagdad zelf zie je dat de winkels goed gevuld zijn. Er zijn daar zeker genoeg levensmiddelen voor handen, snoep, fruit, drank noem maar op. Uiteraard wordt er veel gesmokkeld, dat is een publiek geheim. De situatie is sinds 98 zeker wel verbeterd. Sinds die tweede reeks bombardementen hebben de buurlanden Turkije, Syrië en Jordanië de grenzen meer geopend en zelfs olie-export aanvaard. Op die wijze is er gaande weg veel verbeterd. Ook medereizigers die al eerder een bezoek brachten aan Bagdad bevestigden dat er een enorm verschil viel te merken ten opzichte van enkele jaren geleden. Hoe het op het platteland zit, weet ik niet.

Toch heeft de VN-verantwoordelijke voor Irak zelf ontslag genomen een tijd geleden. Hij zei dat hij niet langer verantwoordelijk wilde zijn voor een moordpartij tegen de Iraakse kinderen.

An: Tijdens de eerste periode van het embargo waren de gevolgen inderdaad een totale humanitaire ramp. Er zijn drie VN-verantwoordelijken die ontslag hebben genomen. Het was Dennis Halliday of Hans von Sponeck die sprak van een stille genocide. Midden jaren negentig werd 'Oil for food'

ingevoerd. Vanaf dan werd de toestand al iets draaglijker. Recentelijk werden dan de zogenaamde 'smart sanctions' ingevoerd, die z gezegd bedoeld waren om nog beter tegemoet te kunnen komen aan de noden van de bevolking. Het is echter duidelijk dat die 'smart sanctions' vooral een PR-functie voor de Verenigde Staten hadden. Al deze "versoepelingen" zijn om het geweten van het publiek te sussen en zijn in realiteit niet meer dan een druppel op een hete plaat. Gedurende de 12 jaar van de sancties beschikte de staat over een gemiddelde van 80 dollar per persoon om in al de behoeften van deze te voorzien; gezondheidszorg, onderwijs,.. De reële verbeteringen lijken mij in de eerste plaats gevolg te zijn van de eerder genoemde "illegale" handel en de uitstekende distributie door de staat van de weinige producten die door "oil for food" binnenkomen. (De meerderheid leeft van de verdeling van voedselrantsoenen.) Tijdens die eerste jaren van het 'totaalembargo' zijn er 1,2 miljoen kinderen gestorven. Het ging om een echte humanitaire ramp.

Het is dus wel duidelijk dat dit embargo misdadig is en zuiver imperialistische doelstellingen heeft. Wat is, na deze reis, jouw mening over het regime van Irak zelf?

An: Goh, voor ons was het soms moeilijk om uit te maken wat écht was en wat niet. Het is zonder twijfel een dictatoriaal land, met een omvangrijk staatsapparaat en een groot controleapparaat. Het is dus absoluut noodzakelijk om kritisch te staan tegenover alles wat je hoort. Je moet beseffen dat het een land is waar er een enorme controle bestaat over de mensen. Er is geen vrije meningsuiting maar tegelijkertijd stel je vast dat de mensen in Irak over gratis onderwijs en gratis gezondheidszorg beschikken. Dat lijkt de deal die het regime wil maken met de bevolking. Wij geven gratis onderwijs en gezondheidszorg, maar jullie slikken de kritiek in. Momenteel lijkt de meerderheid daar wat in te berusten.

Ik ken ook wel mensen die omwille van de gruwelijkheden van de Verenigde Staten de neiging vertonen om het andere dan maar te tolereren. Het is niet zo dat ik het omgekeerde doe. Ik vind het van absoluut belang om de realiteit te willen zien. En dat is ook dat een land, unilateraal, zich de macht toekent om te beslissen over het bestuur van een andere, om te beslissen voor de gehele mensheid wat een goed bestuur en wat een slecht is, wat goed en wat slecht is tout court. Ze voeren een enorme propaganda om de mentaliteit te bepalen, de efficiëntie daarvan maakt de oorlog in Afganistan duidelijk en ook de tolerantie die er is tegenover deze sancties tegen Irak. Dit is het principe waar het mij om gaat. Dat er werkelijk een genocide kan gebeuren en dan nog een stille, met eigenlijke, stille, instemming van de internationale gemeenschap of althans de vertegenwoordiging daarvan, de VN. Ik steun het Iraakse regime niet, maar ik steun nog veel minder de pogingen van Amerika om op een gewelddadige en koloniale wijze in te grijpen in Irak om er een marionettenregime te installeren. Het zal uiteindelijk het Iraakse volk zelf zijn dat voor verandering zal moeten zorgen in Irak.